

מחשבת קצרה על הדף הרב יחזקאל הרטמן SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חולין לו

עניין: פסק הלכה על פי אליהו

עין יצחק תנינא ח"ב סי' סו

[כט] ובני הרב הגאון מו"ה צבי יחי' אמר בילדותו בזה, דהא מוכח בסנהדרין (דף מ"ח ע"א) בגמ' שם דמותר המת ליורשיו ר"מ אומר לא יגע בהן עד שיבוא אליהו כו', ור"מ מספקא ליה אי תפיס אי לא תפיס הלכך לא יגע בהן עד שיבוא אליהו עכ"ל. אלמא דאף בספק בדין יכולין לברר ע"פ אליהו. וכן העיר בזה מהא דחולין (דף ל"ו ע"א) דנתקנה לר' חייא מספקא ליה אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כו', ותולין לעולם משמע, ופי' רש"י [ד"ה] לעולם משמע, עד שיבוא אליהו כו'. אלמא דמהני אמירת אליהו אף בספק בדין. ע"כ דברי בני שיחי'. ובאמת מצינו כן בבכורות (דף כ"ד ע"א) גבי הא דקאמר רשב"ג דאינה מרחמת אלא א"כ יולדת דאסור באכילה עד יבוא ויורה צדק לכס, ופי' רש"י [ד"ה עד יבא] עד שיבוא אליהו ויורה אם מותר או אסור.

מהר"ץ חיות

רש"י ד"ה לעולם משמע עד שיבוא אליהו. נ"צ לפ"מ שהבאתי לעיל ד' ע"א צ"ס המשנה למלך דדוקא בספיקא דמליאות שייך עד שיבא אליהו אבל לא בספיקא דדינא וכו' אינו ספק דמליאות שיבירר אליהו מנצ הדבר. רק שאליהו יורה לנו הדין אם ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף או לא וזוה האופן לא שייך לומר עד שיבא אליהו כמש"כ רש"י ע"מנו (שבת קח ע"א) דאיסור והיתר אין תלוי צו ללא צממים היא ול"ע: [מהר"ץ חיות]

רש"י שבת קח.

אם יבא אליהו ויאמר. היתר ואיסור אין תלוי צו ללא צממים היא^(ט): והתנן

אבל באמת אין מכ"ז סתירה לדברי המל"מ הנ"ל, משום די"ל דגם התם בבכורות הוי כמו ספק במציאות, דאינו ידוע לנו הטבע אם מרחמת אלא א"כ ילדתו או לא, ובספק כזה שפיר סמכינן על אליהו. וכן בהא דסנהדרין הוי ספק במעשה איך היה כוונת הנותן, אם היה כוונתו דייעשו דימוס על קברו וכמו דאמר ר' נתן שם, או דנתכוין הנותן דיהיה מותר המת ליורשיו, א"כ הוי זה כמו ספק במציאות. אבל ספק בדין שפיר י"ל כדברי הרמב"ם הנ"ל דלא מהני בזה אם יבא אליהו כו'. אך שיטת רש"י בחולין הנ"ל גבי ספק אם יש לשחיטה מתחילה ועד סוף, דפי' רש"י דתולין עד שיבוא אליהו, משמע דלא ס"ל כהרמב"ם. וכן משמע בתוס' ב"מ (דף קי"ד ע"א) ד"ה מהו שישדרו, דכתבו התוס' שם באה"ד ומדמהדר ליה אליהו מיכה מיכה לא בעי למפשט כו' משום דאליהו דחוייה הוי מדחי ליה כו' ע"ש. משמע ג"כ דמהני אמירת אליהו אף בספיקא דדינא ודלא כהמל"מ הנ"ל. אבל מ"מ אינו קשה מזה על המל"מ הנ"ל, דהא כתב כן על הרמב"ם ושיטת הרמב"ם בזה דלא כרש"י ותוס' הנ"ל וכמש"כ שם המגיה כנ"ל, והדברים ארוכים ואכמ"ל.

משנה למלך פ"ט מאישות סוף ה"ו

משום ספק משוי שליח. ומיהו נראה דדוקא בספק דמליאות כגון הויה דנמערב ודלא צולד שפחטה משום דבספק דמליאות שייך לומר אם יבא אליהו וכו' אבל בספקא דדינא לא שייך לומר אם יבא אליהו וכמבואר. ומיהו עדיין אין דעמי נוחה בראיה זו דיש לחלק בין ממון לקידושין. (א"ה עין זר"פ החולין גבי תליא מעוברת וצמ"ש ה' המחבר ז"ל צפרק ו' מהלכות גירושין דין ג'. ומ"ש הרב המחבר דבספיקא דדינא לא שייך לומר אם יבא אליהו כן מבואר בדברי הרמב"ם פרק ט' מהלכות יסודי התורה דין ד' דנציא שאמר הלכה כדברי פלוני הכי זה נציא השקר גם בפירוש המשניות להקדמתו לקדר זרעים הרחב בדבור בזה יע"ש. ומדברי הרמ"ז בסדר תוספת יו"ה"כ (דף ד' ע"ג) נראה דלא שנה ליה בספק דמליאות לספיקא דדינא ול"ע):

שו"ת חתם סופר ח"ו סי' צח

בני ישראל, וכן בכל פעם שמתגלה ומתראה בעוה"ז מלוכב בגופו הו"ן. אך כשמתגלה בנשמתו כמו ביום המילה אז איננו מחויב במצות, במתים חפשי כתיב, ועוד שירוד (ממטה למעלה) [ממעלה למטה] לא שייך שם תחומין. וכשמתגלה על אופן זה הרי הוא מלאך, אעפ"י שלומד תורה ומגלה דינים אין לקבוע הלכה עפ"י דבריו, דה"ל רק כמו חלום ורוח נבואה, ואין משיחין בכת קול. אך כשמתגלה בלבוש גופו הרי הוא מגדולי חכמי ישראל ותשבי יתרון קושיות

אבל האמת יורה דרכו, כי מעולם לא עלה אלי' בגופו למעלה מיו"ד טפחים, אך נפרדה נשמתו מגופו שם והנשמה עולה ומשמש למעלה בין מלאכי שרת, וגופו נתדקדק ושורה בג"ע התחתון בעוה"ז, וכיום הבשורה במהרה בימינו תתלבש נשמתו בגוף הקדוש הלז, ואז הוא ככל אדם מחכמי ונביאי ישראל, והוא מוסמך מרבו אחיה השילוני, או ממרע"ה אם הוא פנחס [יב"ע שמות ו' י"ח]. והוא יסמוך את חכמי ישראל, ואז יש לו דין ככל

ברכי יוסף או"ח סי' לב, ד

ונראה דכונת כלהו רבוואתא הנאמרים באמת, היינו שאליהו הנביא סבר כך או יפרש כך מכח חכמתו הרמה וידיעתו השלימה, לא שיאמר כן בדרך נבואה, דודאי אם אמרה בדרך נבואה לא צייתינן, דלא בשמים היא, ומ"ש רש"י בסוגיין היינו אם יאמר אליהו בדרך נבואה דוקא. ומיהו ק"ק בסוגיין

